Overschot overheid in 2018 gestegen naar 1,5 procent

De overheid behaalde in 2018 een overschot op de begroting van ruim 11 miljard euro. Dit komt overeen met 1,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp). De overheidsschuld daalde, net als de laatste jaren, en wel naar 52,4 procent van het bbp eind 2018. Dit meldt het CBS op basis van nieuwe cijfers over de overheidsfinanciën.

Het overheidssaldo en de overheidsschuld zijn de belangrijkste indicatoren voor de toestand van de overheidsfinanciën <Overheidssaldo en overheidsschuld>. De Europese normen <Europese schuldnorm en buitensporige-tekortenprocedure> hiervoor zijn een maximaal tekort van 3 procent en een maximale schuld van 60 procent van het bbp.

Vanaf 2013 zit Nederland onder de tekortnorm. De Nederlandse overheid<link> behaalde over 2018 voor het derde jaar op rij een overschot. In de Miljoenennota 2019 ging het ministerie van Financiën over het jaar 2018 uit van een overschot van 0,8 procent bbp. Het gerealiseerde overschot van 1,5 procent bbp ligt een stuk hoger.

De schuld is in 2017 onder de Europese bovengrens gekomen. Na een top van 67,9 procent in 2014 staat de schuldquote <Schuldquote> eind 2018 op 52,4 procent. De schuld bedroeg ruim 405 miljard euro, oftewel ruim 23 duizend euro per inwoner.

Overheidssaldo

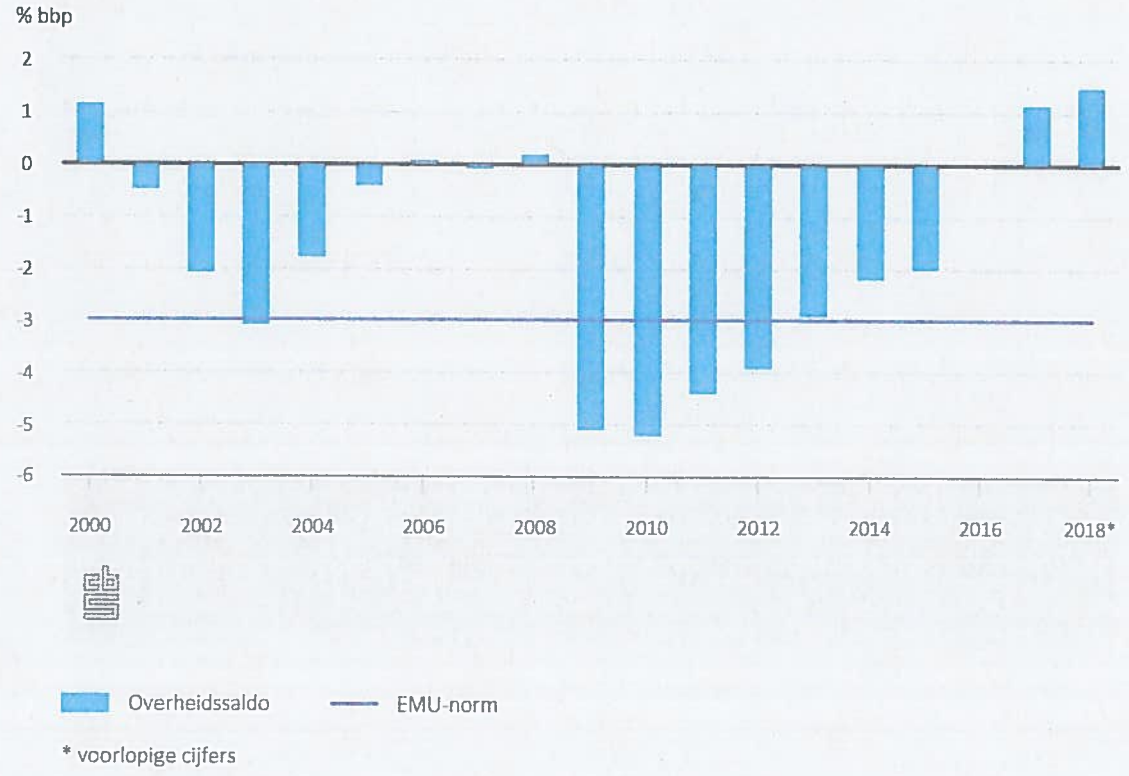

Collectievelastendruk naar hoogtepunt

De overheidsinkomsten stegen met 4,7 procent tot 337 miljard euro. Dit kwam vooral door de toename van belastingen en wettelijke premies die het overgrote deel van de

inkomsten uitmaken. Doordat de opbrengsten uit belastingen en wettelijke premies meer toenamen dan het bbp, steeg de collectievelastendruk< Belasting- en premiedruk> tot 38,4 procent van het bbp. De collectievelastendruk was sinds het begin van de huidige meetmethode in 1995 niet eerder zo hoog.

De toename van de belastingen en premies in 2018 met 14 miljard euro kwam voor een groot deel door de btw, de vennootschapsbelasting en de loon-en inkomstenheffing. Relatief sterk, elk met meer dan 10 procent, stegen de opbrengsten uit de dividendbelasting, de opslag op de energierekening, de overdrachtsbelasting, de accijnzen op tabak, de belasting van personenauto en motorrijtuigen (BPM) en de kansspelbelasting. Dit kwam onder meer door aangepaste tarieven.

ING schikte met het Openbaar Ministerie, wat 0,8 miljard euro bijdroeg aan de toename van de inkomsten. De afbouw van de winning van aardgas leidde tot 0,7 miljard euro lagere opbrengsten aan inkomen uit minerale reserves.

Overheidsinkomsten en -uitgaven

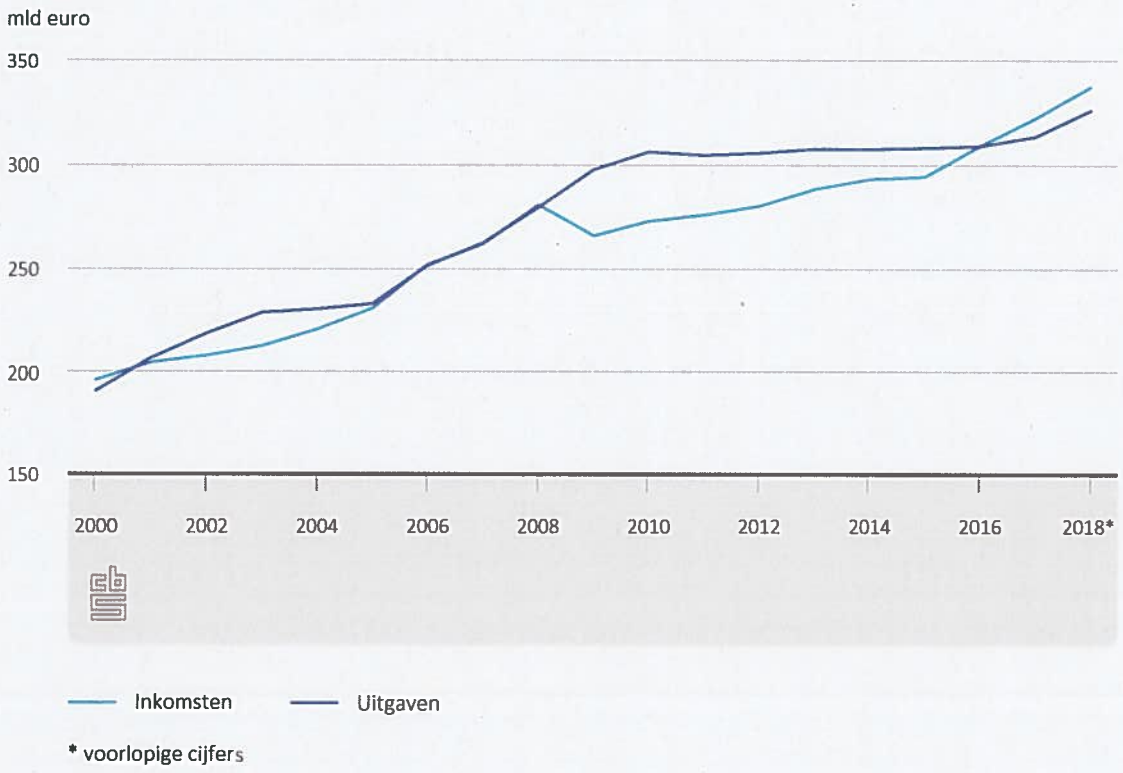

Uitgaven sterk toegenomen

De overheidsuitgaven namen in 2018 met 4,1 procent toe tot 326 miljard euro. Sinds 2010 bleven de overheidsuitgaven lange tijd stabiel. In 2017 begonnen de uitgaven zichtbaar te stijgen. De toename was toen bijna 5 miljard euro. In 2018 was de stijging met bijna 13 miljard euro aanzienlijk hoger. In het afgelopen jaar gaf de overheid vooral meer uit aan loonkosten en zorg, beide ruim 2 miljard euro. Ook moest de overheid 1,5 miljard euro meer aan de Europese Unie afdragen en betaalde het meer aan internationale samenwerking, zoals voor de wederopbouw van Sint Maarten. De rentelasten namen aan de andere kant verder af, evenals bijstands- en werkloosheidsuitkeringen.

Overheidsuitgaven, veranderingen t.o.v. een jaar eerder

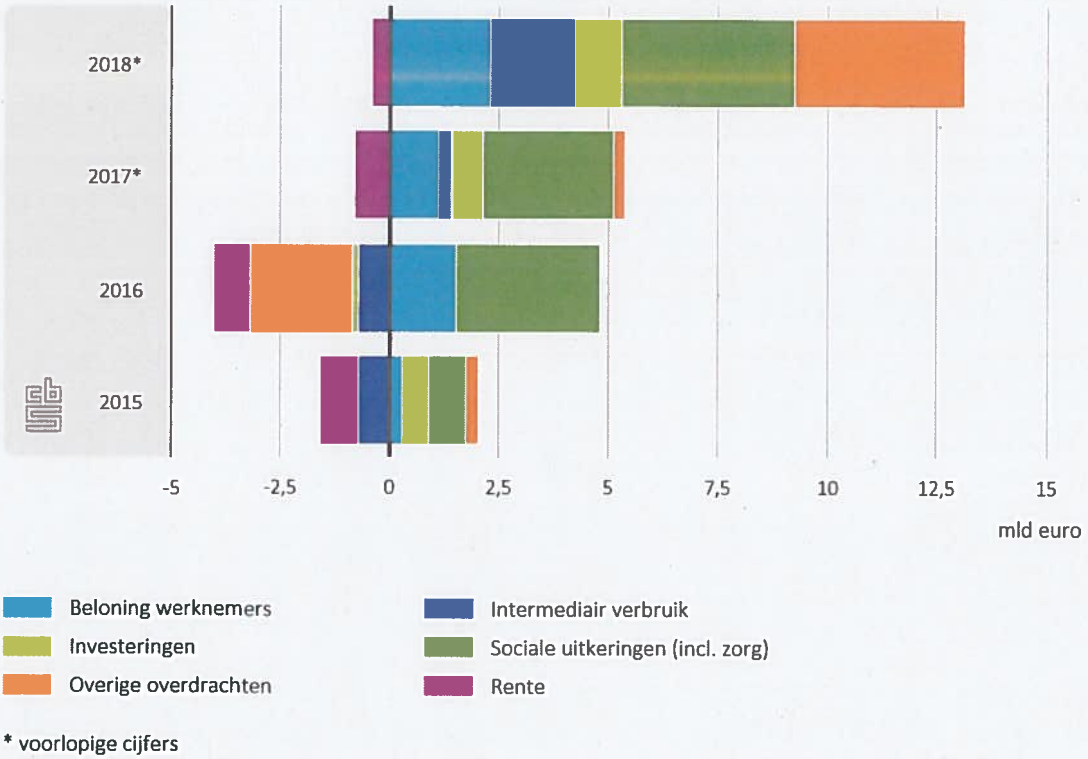

* voorlopige cijfers

Tekorten gemeenten en provincies

Waar de centrale overheid en sociale zekerheidsfondsen een overschot optekenden, liet de lokale overheid rode cijfers zien. Het tekort van de lokale overheid bedroeg 0,7 miljard euro, iets hoger dan in 2017. Met name gemeenten en provincies gaven meer uit dan ze binnenkregen.

Schuld extra verlaagd door opbrengsten derivaten

Het positieve saldo van inkomsten en uitgaven verlaagde de overheidsschuld in 2018 met 11 miljard euro. Ook de opbrengsten uit rentederivaten van bijna 5 miljard euro, die niet meetellen in de inkomsten, verlaagden de schuld. De rentederivaten dragen al enkele jaren bij aan de schuldafname. Dit komt vooral door voortijdige afwikkeling van derivatencontracten door het ministerie van Financiën. De schuld kan ook nog door andere oorzaken veranderen, zoals door verkoop van aandelen. Deze effecten waren in 2018 klein. De totale schuldafname in 2018 bedroeg zo ruim 14 miljard euro.

Schuldquote

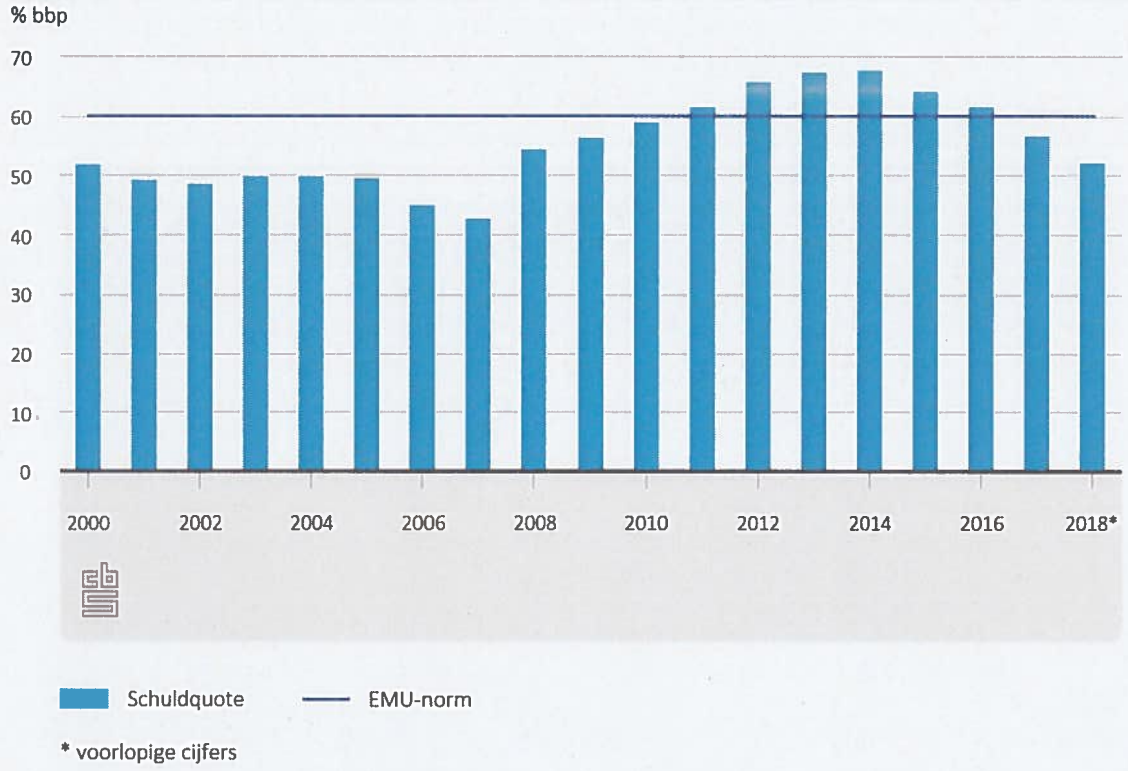

Bron:

- StatLine, Overheidsfinanciën; kerncijfers
  https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84114NED
- Meer details over de Nederlandse overheidsfinanciën:
  https://www.cbs.nl/nl-nl/economie/overheid-en-politiek

Keywords: overheidsfinanciën, overheidstekort, overheidsschuld, collectieve lasten.

Summary: De overheid behaalde in 2018 een overschot van 1,5 procent van het bbp. Zowel de inkomsten als de uitgaven namen sterk toe. De hogere belastingen- en premieopbrengsten leidden tot de hoogste collectievelastendruk sinds 1995. De schuld van de overheid is eind 2018 uitgekomen op 52,4 procent van het bbp.

Tweets:

1. #Begrotingsoverschot van 11 miljard euro, oftewel 1,5 procent van het bbp
2. #Overheidsschuld verder gedaald tot 52,4 procent van het bbp
3. #Belasting- en premiedruk in 2018 op hoogste niveau sinds huidige meetmethode
4. #Lokale overheid in 2018 wederom in het rood

Technische toelichting / Links

Overheidssaldo en overheidsschuld

Het overheidssaldo (ook wel EMU-saldo genoemd) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid. Inkomsten en uitgaven worden daarbij geboekt in het jaar dat economische waarde tot stand komt, gewijzigd wordt of verloren gaat, of wanneer een recht dan wel verplichting ontstaat, veranderd wordt of wordt geannuleerd. Zijn er meer uitgaven dan inkomsten, dan spreekt men ook wel van 'het overheidstekort' of 'het begrotingstekort'.

De overheidsschuld (ook wel EMU-schuld genoemd) is de schuld van de overheid gewaardeerd tegen nominale waarde (niet op marktwaarde). De zogenaamde handelskredieten en transitorische posten worden niet in de schuld meegenomen. De onderlinge schulden tussen de Nederlandse overheden tellen ook niet mee.

De gegevens in dit nieuwsbericht zijn samengesteld op basis van de Europese richtlijnen voor het samenstellen van de nationale rekeningen (ESR2010) en de aanvullende Europese regels voor het bepalen van overheidstekort en overheidsschuld.

Schuldquote

De overheidsschuld als percentage van het bbp wordt ook wel de schuldquote genoemd.

Collectievelastendruk

De collectievelastendruk, ook wel belasting- en premiedruk genoemd, wordt berekend als som van alle door de overheid ontvangen belastingen en premies. Hier zijn ook inbegrepen betalingen van belastingen en premies door niet-ingezetenen aan de Nederlandse overheid.

Officiële raming

De gepubliceerde cijfers vormen de eerste jaarraming van het CBS voor de sector overheid over 2018. De gegevens over eerdere jaren zijn gepubliceerd bij het verschijnen van de publicatie Nationale rekeningen in juni 2018.

De gepubliceerde cijfers van het CBS zijn de officiële cijfers over het overheidssaldo en de overheidsschuld van Nederland. Zij worden aan de Europese Commissie gerapporteerd in het kader van de buitensporige-tekortenprocedure (BTP of 'Excessive Deficit Procedure', EDP). De rapportages vinden twee maal per jaar plaats, voor 1 april en voor 1 oktober. Het statistisch bureau van de Europese Unie, Eurostat, zal de tekorten en schulden van alle lidstaten, die moeten zijn ingediend voor 1 april 2019, verifiëren en de cijfers vervolgens op 23 april a.s. publiceren.

Europese schuldnorm en buitensporige-tekortenprocedure

Volgens het Groei- en Stabiliteitspact voor eurovoerende landen mag het tekort van de overheid niet boven de 3 procent van het bbp en de schuld van de overheid niet boven de 60 procent van het bbp uitkomen. Bij overschrijding van de normen moet een lidstaat inspanningen verrichten om tekort en/of schuld te verlagen. Lidstaten met een schuld hoger dan 60 procent van het bbp moeten het deel van de overheidsschuld boven de 60 procent van het bbp jaarlijks met gemiddeld een twintigste deel terugbrengen.

Overheid

De overheid omvat de centrale overheid (voornamelijk het Rijk), de lokale overheid (gemeenten, waterschappen, provincies, e.d.) en de socialezekerheidsfondsen. Het CBS verzamelt voor de samenstelling van de cijfers gegevens bij de belangrijkste overheden en completeert deze met aanvullende ramingen voor de ontbrekende instellingen.